

GOOISE VOGELHISTORIE

Enige tijd geleden werd er in dit blad aandacht geschonken aan vogels en wettenswaardigheden van deze dieren in het Gooi van vroeger. Dankzij de uitvoerige notities van de heer C. Boekschoten uit Hilversum zijn wij in staat u een kijkje te gunnen in het vogelleven aan het begin van deze eeuw. De bronnen die door hem werden aangehaald zijn het dagblad De Gooi- en Eemlander en het tijdschrift De Levende Natuur.

Aan het eind van november 1905 vielen grote zwermen wilde Zwanen in de Eemnesser polder neer. "Pogingen om hen te schieten gelukken minder. In de nabijheid der zee houden zich IJsvogels op. Men heeft nog geen van deze dieren kunnen schieten." Vaak liep de polder geheel of gedeeltelijk onder water en werd bezocht door grote aantallen Ganzen en Zwanen, die net als nu moeilijk onder schot te krijgen zijn. Dit klinkt vaak spijtig door in de berichten, doch met trots wordt melding gemaakt: "Onze eerwaarde kapelaan schoot deze week 3 van deze vogels in 2 schoten. Door-gaans leverde het vangen dier vogels een goed daggeld op, waarbij tevens gememoreerd moet worden dat zij vaak van eerste kwaliteit waren." Later in de tijd (1909) levert het vangen van wilde Ganzen in de Eemnesser polder niet veel op en wordt er gesproken over de Bunschoter polder, waar ze nu nog vaak gesignaleerd worden. Over Dwergganzen heeft men het in 1904; een exemplaar werd door een jager geschoten, een ander "bijzonder schone Dwerggans, een zeer mak dier," werd door een sluiswachter gepakt en naar Artis gezonden. De beide heren kregen vijf gulden als beloning. Wanneer het water uit de polder was weggelopen krioelde het er van de Meeuwen, "zij azen op de visjes die op het land achterblijven."

Meerkoeten waren zeker aan de westzijde van het Gooi geen onbekenden. "In Ankeveen (1905) zijn veel watervogels, er zijn er duizenden in open plekken tussen het ijs als het ware gevuld door meest koeten of prutten en Eenden. Wat de oorzaak van het verzamelen dezer dieren is weet men niet, doch sinds mensenheugenis heeft men er niet zoveel

opgemerkt." Een bericht uit het Naardermeer (1911). "In plaats van een Snoek ving visser Hoetmer in de Naardermeer een grote vogel, een jaagmeeuw of koetenvisier (Grote Mantelmeeuw?) aan een zijner fleuren. 't Beest, dat 't vischje van de fleur had willen bemachtigen, had een vlucht van 1.82 m."

Introductieproeven waren de natuurliefhebbers vroeger niet onbekend, getuige het volgende verhaal (Hilversum, 1908): "2 april bevond zich alhier ter plaatse zekere S., wonende te Uitermeer, die ons een zeldzaam voorkomende, ongeveer 54 cm lange vogel liet zien, welke hij naar hij zeide bij hem aan huis was komen vliegen. Aan een der poten droeg hij een bandje met het opschrift "Naarden", zodat wij terstond vermoedden met een dergelijk exemplaar te doen te hebben als Zondag j.l. te Muiden gevonden werd. Bij nader onderzoek bleek het dier te zijn een zgn. Kwak ofwel Nachtreiger of Nachtraaf, een der 7 exemplaren welke enige tijd door de Natuurhistorische vereniging in het Naardermeer zijn gebracht."

Ooievaars worden geregeld gesignaleerd; als plaatsen worden genoemd: Hilversum, Baarn (nest), Muidenberg (nest). Een groep van 50 Ooievaars werd in augustus 1912 tussen Loosdrecht en Loenen gezien. Een gedeelte ervan zette zich op hooibergen en daken te Loenen, een an-

Kwak of Nachtreiger, *Nycticorax nycticorax*.

der deel op de daken der militaire gebouwen te Nieuwersluis. Een staaltje van kraamzorg komt uit Soest (1904): "Bij een grote brand bij de houthandel van D. aan de Brinkweg stond een hoge boom met een nest Ooievaars. De grote hitte deed de bewoners besluiten het nest te verlaten. Met de jongen in de snavel werd de in brandgevaar verkerende woning verlaten en het verblijf tijdelijk gevestigd op het aangrenzende weiland. De volgende morgen om ca. 11.00 uur werden de jongen weer uit het weiland op het nest gebracht, dat ongedeerd was gebleven. Ouders en kleinen verkeren in de beste welstand."

Roofvogels stonden in een kwade reuk en werden zonder meer gedood. In de bossen rond Lage Vuursche (1912) werd een Bergarend aangetroffen, die door een klem aan één der poten bolet werd weg te vliegen. Toen men het dier wilde naderen ging het geweldig te keer. Met stokslagen werd de vogel, die een vlucht had van twee meter, gedood. Het lijkt erop dat men in de omgeving van het Naardermeer er iets anders over dacht (1911): "De fauna van het Naardermeer, al zo beroemd, is de laatste tijd nog uitgebreid; in de laatste dagen (begin januari) toeft een Arend met een vlucht van 2½ meter." Dit zou een Zeearend geweest kunnen zijn.

Sommige gebeurtenissen krijgen speciale aandacht, zoals het kwartelen dat op daartoe geschikte plaatsen werd beoefend. Loosdrecht (1912): "Het weispel van kwartelen met steekgaren of vliegnet mag worden uitgeoefend van Zaterdag 27 april tot en met Zondag 22 juni a.s. met zonsondergang."

Het Korhoen, nu in het Gooi achteruitgaand, toen (1904) pas enkele jaren aanwezig, werd tijdens een drijffjacht in de omtrek van het Loosdrechtse bos met enkele exemplaren geschoten.

Voor de komst van de Vogelwet kon men deze advertenties tegenkomen: "Te koop zwarte merels; fluiten zuiver, wiltzang met of zonder kooi."

Er moeten nog veel meer gegevens over de Gooise vogelhistorie opgeslagen liggen in boeken, tijdschriften of andere uitgaven. Indien er mensen zijn die eens wat tegenkomen of oud materiaal hebben liggen, dan houd ik mij van harte aanbevelen.

D.A.J.